

# NOTAT OM

## STYRKELSE AF MILJØHENSYNET

### I DANMARKS ULANDBISTAND

*Af 92-gruppens udvalg om miljø og bistand*

#### Baggrund

Siden Brundtlandrapporten kom i 1987 har der været bred enighed i Folketinget om behovet for at integrere miljøhensynet i Danmarks ulandsbistand. Der har også været enighed om, at målet med øvelsen *ikke* var at ændre ved den grundlæggende fattigdomsorientering af den danske ulandsbistand. I den første handlingsplan fra 1988 hedder det:

*Formålet med miljøhandlingsplanen er ikke at betragte miljøaspekterne isoleret eller koncentrere indsatsen om naturbevarelse i snæver forstand. Miljø må ses som et tværgående og ikke som et sektorbestemt spørgsmål.<sup>1</sup>*

Den samme tankegang har præget 92-gruppens indsats på området. Organisationerne i 92-gruppen ønsker ikke at dirigere midler fra den almindelige ulandsbistand bort fra fattigdomsbekæmpelse, men i stedet at søge at skabe sammenhæng i indsatsen for udvikling og miljø.

Siden 1988 har der været arbejdet med at integrere miljøhensynene i såvel den bilaterale som den multilaterale bistand. I den bilaterale bistand har et af midlerne været udarbejdelse af miljøkonsekvensvurderinger af såvel projekter som programmer.

I 1996 fik Danida udført en større evaluering af indsatsen på miljøområdet. Evalueringsrapporten nævntes en række *kritikpunkter*, blandt andre:

- at der i realiteten var gennemført få miljøkonsekvensvurderinger.
- at ansvaret for indsatsen ikke var klart placeret.
- at miljøhensyn ofte først blev indarbejdet efter projektstart.<sup>2</sup>

I de seneste år er det efter alt at dømme lykkedes at undgå egentlige miljøskandaler som følge af danske bistandsindsatser. Men – som det vil fremgå af det følgende – er der efter vores opfattelse fortsat et stykke vej, før miljøhensyn kan siges at være godt integreret i den danske bistand.

Det vil derfor være relevant, som et konkret element i arbejdet på opfølgningen af beslutningerne fra Verdenstopmødet i Johannesburg, at tage en række initiativer. Nedenfor er listet 16 konkrete forslag.

---

<sup>1</sup> Handlingsplan: Miljø og udvikling, Danida 1988, side 3.

<sup>2</sup> Evaluation Report: Environment and Development, Volume I synthesis Report, Danida 1996, side ii-v.

## 1. Styrkelse af miljøhensynet i den bilaterale bistand

Miljø er et tværgående hensyn i de seneste strategier for dansk ulandsbistand. I ”Partnerskab 2000” hedder det:

*Det er et centralt mål for dansk udviklingspolitik at fremme en miljømæssig, social og økonomisk bæredygtig udvikling som en afgørende forudsætning for fattigdomsbekæmpelse.<sup>3</sup>*

Det fremgår også af strategien, at

- miljøhensyn skal integreres i alle dele af udviklingssamarbejdet.
- Danmark vil bistå med at opbygge kapacitet på miljøområdet hos myndigheder, civilsamfund og den private sektor.
- Danmark vil støtte regionale aktiviteter til fremme af miljøhensyn i ulandene.<sup>4</sup>

I regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, ”En verden til forskel”, fastholdes miljø som et tværgående hensyn, ligesom der afsættes midler til internationale miljøaktiviteter og miljøindsatser inden for den multilaterale regionalbistand samt til statslige erhvervelse af CO2-kreditter fra CDM-projekter i udviklingslande.<sup>5</sup>

Der afsættes endvidere fortsat midler til særlig miljøbistand til udviklingslande<sup>6</sup>, omend niveauet er blevet væsentlig reduceret siden 2001. Det følgende *vedrører ikke* denne form for bistand, der – selv om den integreres i Danmarks samlede bistandsindsats til udviklingslande – er kendetegnet ved fortsat at have et særligt miljøfokus.<sup>7</sup>

### **Forslag 1.1: Flere – og bredere - miljøsektorprogrammer**

Når bistanden til Bhutan og Egypten udfases, vil der kun være miljøsektorprogrammer tilbage i udviklingsbistanden til Bolivia, Nepal og Nicaragua. I ”En verden til forskel” bebuder regeringen 9 nye sektorprogrammer inden for sociale sektorer, men der foreligger ingen konkrete forslag til en forstærket miljøindsats i den bilaterale udviklingsbistand.<sup>8</sup>

Der bør etableres nye miljøsektorprogrammer i et antal samarbejdslande, gerne i form af programmer, der sætter miljø i direkte sammenhæng med sikringen af en bæredygtig udnyttelse af naturressourcer (skovressourcer, fisk eller andet) til gavn for de fattige, og som sikrer en styrkelse af de fattiges rettigheder. Desuden bør programmerne sætte fokus på, hvordan ønsket om miljøforbedringer og en bæredygtig ressourceudnyttelse kan integreres i de overordnede økonomiske planlægningsværktøjer som Verdensbankens fattigdomsstrategier, EU's bistands- og handelssamarbejde eller lignende.

---

<sup>3</sup> Partnerskab 2000, Danmarks udviklingspolitik, Strategi, Danida 2000, side 27, se også side 10-11.

<sup>4</sup> Partnerskab 2000, Danmarks udviklingspolitik, Strategi, Danida 2000, side 28.

<sup>5</sup> En verden til forskel, Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, Danida 2003, side 9.

<sup>6</sup> En verden til forskel, Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, Danida 2003, side 9.

<sup>7</sup> Danmarks internationale indsats – nye udfordringer i en verden i forandring, Regeringen 2003, side 17.

<sup>8</sup> En verden til forskel, Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, Danida 2003, side 11.

### **Forslag 1.2: Integration af miljøhensyn i den overordnede planlægning**

Ligesom andre donorer lader Danida i stigende grad sine bistandsprogrammer integrere i de fattigdomsstrategier (Poverty Reduction Strategy Papers, PRSP'er), som mange ulande i disse år udarbejder i samarbejde med Verdensbanken. De indledende erfaringer med disse strategier er, at de kun i meget få tilfælde reelt har indarbejdet miljøhensyn, hvilket bl.a. er dokumenteret i et Verdensbank-studie af 40 PRSP'er<sup>9</sup>.

Flere danske ambassader og samarbejdspartnere er gået i gang med at undersøge, hvor miljøhensyn og bæredygtig udvikling har en mulighed for at indgå mere i PRSP-revisionerne, men der er brug for at styrke arbejdet og gøre det til en central del af Danidas analysearbejde, herunder også at støtte samarbejdslandenes myndigheder og civilsamfundets muligheder for at påvirke processen.

### **Forslag 1.3: Gennemførelse af miljøkonsekvensanalyser af alle Danidas sektorprogrammer**

I forbindelse med udarbejdelsen af Partnerskab 2000 kom det frem, at der i en række tilfælde ikke var sket en tilstrækkelig indarbejdelse af miljøhensyn i første generation af sektorprogrammerne.<sup>10</sup> Der var, som det hed i et svar til Folketinget ”kun gennemført et relativt begrænset antal særskilte miljøkonsekvensanalyser i forbindelse med udarbejdelsen af sektorprogrammer”.<sup>11</sup>

Det må sikres, at der udarbejdes miljøkonsekvensanalyser i forbindelse med alle nye sektorprogrammer, sådan som de eksisterende retningslinier kræver.<sup>12</sup> Det indebærer blandt andet, at analyserne skal foretages på et tidligt tidspunkt i programforberedelsen, således at det reelt er muligt at tilpasse programmerne efter anbefalingerne fra analyserne.

### **Forslag 1.4: Ekstern evaluering af miljøindsatsen ifm. de erhvervsrelaterede bilaterale bistandsinstrumenter**

I løbet af 1990'erne er der etableret procedurer for gennemførelse af forskellige former for miljøkonsekvensvurderinger i forbindelse med Danidas privatsektorprogrammer, de blandede kreditter og Investeringsfonden for Udviklingslande. I nogle tilfælde er det de deltagende virksomheder selv, der forestår vurderingerne, ligesom der anvendes ”bedste skøn erklæringer” om projekters miljøpåvirkninger.

Da disse procedurer nu har været i anvendelse i en årrække, bør der gennemføres en ekstern evaluering af effektiviteten, ligesom gode erfaringer bør videreformidles til andre donorlande, som anvender tilsvarende bistandsinstrumenter.<sup>13</sup>

### **Forslag 1.5: Genoptagelse af bistanden til regionale miljøindsatser**

Danmark har i en årrække prioriteret regionale miljøindsatser, hvilket har været velbegrunderet, idet miljøproblemer ikke lukkes inde af landegrænser, og mange af de afgørende miljø- og naturressourceproblemer således er sammenhængende og grænseoverskridende. Desværre er der i de seneste år sket en betydelig reduktion i støtten til regionale indsatser, hvor det mest alvorlige har været luk-

<sup>9</sup> Poverty Reduction Strategies and Environment, a Review of 40 Interim and Full PRSPs, World Bank 2001.

<sup>10</sup> Miljø i dansk udviklingspolitik og udviklingsbistand, Arbejdsrapport 19 om partnerskab 2000, Danida 2000, side 20

<sup>11</sup> Svar på spørgsmål 94 fra Udenrigsudvalget af 25.8.2000 (Alm.del – bilag 348).

<sup>12</sup> Environmental Assessment for Sustainable Development, Danida 1999, side 2.

<sup>13</sup> Udenrigsudvalget, Alm. del – bilag 348, samlingen 1999-2000, svar på spgm. 95.

ningen af et regionalt miljøprogram i Mellemamerika efter, at det var forberedt over længere tid med partnere i regionen. Men også andre steder som f.eks. i støtten til regionale vandprogrammer i det Sydlige Afrika og med Mekong floden i Sydøstasien, er der sket meget væsentlige og pludselige reduktioner i forbindelse med nedskæringerne på miljøbistanden til stor skade for programmerne.

Det anbefales, at Danmark igen opprioriterer den regionale miljøindsats til det Sydlige Afrika, Sahel, Mekong og Mellemamerika.

### **Forslag 1.6: Øget bistand til implementering af Ørkenspredningskonventionen**

Mange u-lande har som aftalt i konventionen udarbejdet nationale handlingsplaner til bekæmpelse af ørkenspredning. I konventionen er det aftalt, at de udviklede lande skal mobilisere substantielle finansielle midler til at bistå gennemførelsen af disse planer, men det har knebet med viljen.

I forbindelse med processen om Verdenstopmødet i Johannesburg blev det aftalt, at midler fra den globale miljøfacilitet (GEF) også kunne anvendes til at hindre jordbundsforringelser ('land degradation'), men disse midler vil ikke række til at dække de anslåede behov for midler til bekæmpelse af ørkenspredning.

Danmark har i nogle tilfælde ydet bilateral bistand til udarbejdelse af nationale handlingsplaner til bekæmpelse af ørkenspredning, men Danmark støtter ikke implementering af nationale handlingsplaner i noget programsamarbejdsland. Behovet for en sådan bistand bør re-vurderes forud for og i forbindelse med de kommende årsforhandlinger i alle de samarbejdslande, som er plaget af ørkenspredning.

### **Forslag 1.7: Opsamling af erfaringer med miljø som grundlag for en ny, samlet strategi**

Integrationen af miljøhensynet blev senest evalueret i 1994-96, og evalueringen førte som nævnt ovenfor til, at der blev peget på en række væsentlige kritikpunkter, herunder at ansvaret for miljøindsatsen ikke var klart placeret, og at miljøhensyn ofte først blev indarbejdet på et sent tidspunkt i bistandsindsatserne. Efterfølgende har Danida udarbejdet nye retningslinier for integrationen af miljøhensyn, bl.a. retningslinierne for miljøkonsekvensanalyser fra 1999.

Der er snart gået 10 år siden evalueringen og 5 år siden Danidas opfølgning. Det er derfor relevant at få gennemført en systematisk opsamling af erfaringerne, herunder at få belyst, om kritikpunkterne fortsat er relevante, og hvilke resultater der er af miljøindsatsen. Dette bør danne grundlag for udarbejdelsen af en ny, samlet strategi for Danidas miljøindsats, som dermed samtidig kan sættes i sammenhæng med udviklingen af bistandstænkningen de seneste 10 år og de organisatoriske forandringer, der er sket i Danida. Gennemførelsen af den nye strategi bør underkastes en uafhængig, ekstern evaluering efter 4-5 år, dvs. i år 2008/09.

### **Forslag 1.8: Sikring af en troværdig og gennemskuelig oversigt over miljøindsatsen i den danske bistand**

Udenrigsministeriet har ved flere lejligheder<sup>14</sup> søgt at opgøre sin miljøindsats, inklusive den indsats, der sker i programmer og projekter, der ikke er direkte miljørettede. Initiativet er fornuftigt, men det er meget svært for udenforstående at gennemskue den eksisterende opgørelse.

Med henblik på at kunne vurdere fremskridtene i den opprioritering af miljøindsatsen, som regeringen bebuder i sit oplæg om nye prioriteter for dansk udviklingsbistand og skabe en konstruktiv diskussion heraf, vil det derfor være af stor værdi, at der blev udarbejdet en klar og gennemskuelig oversigt over den nuværende indsats, herunder hvilke aktiviteter, der henregnes under miljø og med hvilke nærmere begrundelser.

### **Forslag 1.9: Kvalitet i CDM-projekter**

Regeringen planlægger at anvende 100 mio. kr. om året til erhvervelse af CO<sub>2</sub>-kreditter fra CDM-projekter i udviklingslandene. I første omgang sættes på Thailand, Malaysia og Sydafrika, men også Kina og Indonesien kan komme på tale.

Eftersom Danmark vil kunne undgå at reducere udslip af CO<sub>2</sub> mod at rekvirere CO<sub>2</sub>-kreditter fra CDM projekter, er det vigtigt at sikre, at projekterne medfører reelle, målbare og langsigtede reduktioner for at undgå, at anvendelsen af CDM resulterer i en stigning i det samlede globale udslip af drivhusgasser<sup>15</sup>. De første internationale erfaringer med udvikling og godkendelse af CDM-projekter har vist, at der er brug for en forholdsvis streng håndhævelse af regler for projekternes additionalitet for at undgå misbrug af mekanismen. Verdensbankens Prototype Carbon Fund og det hollandske CDM-program CERUPT har været med til at fastlægge et meget lavt niveau for prisen på CO<sub>2</sub>-kreditter fra CDM-projekter. Hvis der ikke stilles såvel miljømæssige som sociale og udviklingsmæssige krav til CDM-projekter, er der et incitament til at opnå lave priser ved at sænke kvalitetsniveauet. Lave priser er især med til at skabe barrierer for små projekter, hvor der ofte er et stort udviklingsmæssigt aspekt, f.eks. vedvarende energiprojekter i isolerede områder.

Der bør derfor opstilles klare og konkrete krav til hvilke projektyper, Danmark vil gå ind i. Dette bør omfatte strenge krav til såvel miljømæssig som finansiell additionalitet og ikke mindst krav til, hvordan projekterne skal bidrage til bæredygtig udvikling f.eks. i form af arbejdspladser, økonomiske besparelser, adgang til sikker og stabil energiforsyning. Danida bør fokusere på projekter, hvor der i dag er barrierer for implementering som f.eks. mindre projekter, vedvarende energi og energi-effektiviseringsprojekter samt projekter med et stort udviklingsaspekt.

---

<sup>14</sup> Se fx En verden til forskel, Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, Danida 2003, side 9.

<sup>15</sup> Hvis ikke CDM-projekter medfører reduktioner ud over, hvad der ellers ville være sket, vil anvendelsen af CDM medføre stigninger i det globale udslip, fordi u-lande ikke har reduktionsforpligtelser under Kyoto-protokollen.

## 2. Styrkelse af miljøhensynet i den multilaterale bistand

Det fremgik af handlingsplanen fra 1988, at Danmark ville arbejde for integration af miljøaspekterne i internationale sammenhænge, herunder EF, FN-systemet, Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker.<sup>16</sup> I strategien for aktiv multilateralisme fra 1996 nævnes også, at Danmark skal gøre en indsats for at sikre miljøhensynet i de internationale organisationer.<sup>17</sup>

Der er ingen tvivl om, at der i dag er større opmærksomhed om miljøforhold i internationale organisationer som for eksempel Verdensbanken, end forud for Rio-konferencen. Der er imidlertid fortsat problemer med at sikre integration af miljøhensyn i Verdensbanken, EU såvel som andre institutioner, og det synes at være begrænset, hvor mange konkrete initiativer Danmark har taget for at sikre dette.<sup>18</sup>

Der eksisterer ikke nogen egentlig strategi eller plan for, hvad danske embedsmænd skal gøre for at sikre miljøhensyn i internationale sammenhænge, og indtrykket er, at det er forholdsvis tilfældigt, om der lægges vægt på at fremme hensynet.

I regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand afsættes som nævnt midler til internationale miljøaktiviteter og miljøindsatser inden for den multilaterale regionalbistand.<sup>19</sup> Disse midler vil kunne bruges til at styrke den aktive multilateralisme.

### **Forslag 2.1: Integration af miljøhensyn i Verdensbankens fattigdomsreduktionsstrategier (PRSP'er)**

Verdensbanken vedtog i 2001 en ny strategi for miljøbistanden, som lægger vægt på at få miljø integreret i de forskellige sektorer (såkaldt "mainstreaming"). Danida bør afsætte ressourcer til at følge resultaterne af dette arbejde i Verdensbanken og til at påvirke Verdensbankens videre arbejde på dette område, så banken fremover kommer til at arbejde sammenhængende for at sikre, at miljøhensyn og hensyn til bæredygtig udvikling integreres i PRSP'erne.

### **Forslag 2.2: Integration af miljøhensyn i Verdensbankens og IMF's makroøkonomiske tilpasningsprogrammer**

Verdensbankens og IMF's makroøkonomiske tilpasningsprogrammer har stor betydning i den 3. verden, og programmerne indeholder som ofte anvisninger på, hvordan eksportindtægterne bør øges, fx gennem omlægning af landbrug til produktion af 'cash crops' eller gennem forøgelse af produktionen i skovbrug, minedrift, fiskeri mv. Også etablering af særlige eksportproduktionszoner med lempelige krav til bl.a. miljøbeskyttelse kan indgå i programmerne.

---

<sup>16</sup> Handlingsplan: Miljø og udvikling, Danida 1988, side 25-6.

<sup>17</sup> Handlingsplan for aktiv multilateralisme, Danida 1996, afsnit III.B.4.

<sup>18</sup> Det ses eksempelvis af svarene på Udenrigsudvalgets spørgsmål nr. 98-100 af 25.8.2000 (Alm. del – bilag 349), at Danmark ikke på daværende tidspunkt havde taget næneværdige initiativer på miljøområdet ifm. beklædningen af bestyrelsesposten i Verdensbanken, ligesom Danmark ikke siden 1995 havde taget konkrete initiativer til at fremme miljøhensyn i EU's udviklingsbistand.

<sup>19</sup> En verden til forskel, Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand, Danida 2003, side 9.

Når der satses kraftigt på forøget eksport, bør der samtidig ske en vurdering af, hvordan miljøhensyn kan sikres, men det er ikke en integreret del af Verdensbankens og IMF's rådgivning. IMF har ingen procedurer for miljøvurdering, og der er ikke initiativer på vej.<sup>20</sup> Verdensbankens nye miljøstrategi gælder *ikke* for indsatsen ifm. makroøkonomiske tilpasningsprogrammer – kun for bankens projektbaserede lånevirkksomhed.<sup>21</sup> Banken er netop ved at udarbejde nye retningslinier for lån til makroøkonomisk tilpasning og andre former for policybaseret udviklingsstøtte<sup>22</sup>, som i de foreløbige udkast ser ud til at mangle konkrete garantier for miljøhensyn.

Danmark bør stille forslag i IMF om etablering af procedurer for miljøvurdering, ligesom Danmark bør arbejde for, at Verdensbankens nye retningslinier for makroøkonomiske tilpasningsprogrammer stiller krav om miljøkonsekvensanalyser og sociale analyser, at offentligheden får lejlighed til at deltage i arbejdet, og at analyserne også belyser konsekvenserne af de IMF-lån, som Verdensbanken stiller som betingelse for sin egen deltagelse.

### **Forslag 2.3: Gennemførelse af EU's partnerskaber om vand og energi fra Johannesburg**

EU's lancering i Johannesburg af partnerskaber på energi og vand har givet øget opmærksomhed om disse emner i Kommissionen og flere medlemslande. Det har været en fordel, at EU – modsat de fleste andre i Johannesburg – fokuserede på to store partnerskaber. Men det har også været skuffende, at EU-lederne vedtog disse partnerskaber uden at have fundet en finansieringsform. Kommissionen har foreslået et beløb på 1 mia. Euro til vandinitiativet via den Europæiske Investeringsbank (EIB), men der er endnu ikke opnået enighed blandt medlemsstaterne. Det er vigtigt, at Danmark arbejder for, at EU finder den nødvendige finansiering til de to partnerskabsinitiativer, og at Danmark selv bidrager hertil.

Med hensyn til EU's vandpartnerskab bør Danmark samtidig arbejde for at sikre, at det ikke kun fokuserer på vandforsyning, men også sikrer en miljømæssigt forsvarlig håndtering af vandressourcerne. Dette indebærer, at initiativet må være baseret på Vandrammedirektivets tanker om integreret vandforvaltning ("Integrated River Basin Management")

Med hensyn til EU's energipartnerskab bør Danmark arbejde for, at det ikke kun kommer til at handle om decentrale rurale løsninger, men også fokuserer på det nødvendige teknologiskift fra fossile brændsler til vedvarende energi i mainstream energisektorer i u-landene. Desuden bør Danmark arbejde for, at der skabes en forbindelse mellem energipartnerskabet og den koalition for vedvarende energi, der ligeledes blev lanceret af EU i Johannesburg, f.eks. gennem støtte til udarbejdelse af mål for vedvarende energi og implementeringsplaner for udvalgte u-lande

### **Forslag 2.4 Miljøhensyn med i EU's bistand til Asien og Latinamerika**

Der forhandles for tiden om en revision af forordningen for EU's bistand til Asien og Latinamerika. I det første udkast til forordningen var hensyn til miljøet ikke nævnt. Det samme gjaldt behovet for at gennemføre beslutningerne fra Verdenstopmødet i Johannesburg.

---

<sup>20</sup> Ifølge Flemming Larsen, leder af IMF's repræsentation i Europa, på møde for NGO'er i Nationalbanken d. 20.6 2001.

<sup>21</sup> Ifølge Kristalina Georgieva, direktør med ansvar for miljø i Verdensbanken, på møde for NGO'er i Udenrigsministeriet december 2001.

<sup>22</sup> Opdatering af Operational Directive 8.60 om 'structural adjustment and other forms of development policy support lending' under udarbejdelse.

Danmark har fremsat ændringsforslag om dette. Der bør følges op med en indsats for, at EU udvikler et særskilt miljøbistandsprogram, som bistår med teknologioverførsel, demonstrationsprojekter og tilhørende kapacitetsopbygning til disse lande, på grundlag af landenes egne vurderinger af behovet.

### **Forslag 2.5: Vurdering af integrationen af miljøhensyn i EU's landestrategier**

I 1990'erne kritiserede Danmark og andre lande EU for ikke i tilstrækkelig grad at have taget hensyn til miljøet i forbindelse med bistanden. Siden er EU's bistand omlagt, såvel mht. målsætninger, strategier og procedurer. Miljø er fortsat et tværgående hensyn i EU's bistand.

Det er derfor relevant at foretage en grundigere vurdering af, hvordan det går med at sikre hensynet til miljøet. I første omgang bør vurderingen gennemføres af Danidas egne medarbejdere, som arbejder med EU's bistand, ligesom vurderinger fra ambassaderne, NGO'er m.fl. bør inddrages.

### **Forslag 2.6: Sikring af den miljøfaglige ekspertise i EU**

I slutningen af 1990'erne kom det frem, at EU kun i begrænset omfang havde udarbejdet miljøkonsekvensanalyser, således som de gældende retningslinier foreskrev. Et af problemerne var den manglende miljøfaglige ekspertise blandt bistandsadministratorer i Kommissionen.<sup>23</sup>

Der er relativt få ansatte til at administrere EU's bistand, og Danmark har hidtil modarbejdet, at der tilføres ekstra personel til EU's udviklingsdirektorater. Danmark bør i stedet engagere sig i en konstruktiv dialog om, hvordan der kan tilføres tilstrækkelige midler til at øge kvaliteten af EU's bistand, herunder styrke den miljøfaglige ekspertise.

### **Forslag 2.7: Planer for miljøindsatsen i regionale udviklingsbanker og andre internationale institutioner**

Den aktive multilateralisme bør ikke begrænses til de helt store institutioner – EU, Verdensbanken og IMF. Danmark har også muligheder for at påvirke institutioner som European Investment Bank, Asian Development Bank, FN's fødevare- og landbrugsorganisation (FAO) m.fl.

Indsatsen for at sikre integration af miljøhensyn i disse fora bør ske målrettet som led i de organisationsstrategier, Danida udarbejder for de multilaterale institutioner. Der bør i den sammenhæng med jævne mellemrum udarbejdes planer for, hvordan Danmarks repræsentanter i de forskellige organisationer arbejder for sagen, f.eks. i forbindelse med de årlige forhandlinger med institutionerne og med møder i deres styrende organer.

---

<sup>23</sup> Miljø- og Planlægningsudvalget, Alm. del – bilag 65, samlingen 1999-2000, svar på spgm. 15-17.